

**PRED
(DRUGIMI)
LOKALNIMI
VOLITVAMI NA
MADŽARSKEM**

str. 2

**POSVET O
MAJŠINSKEM
ŠOLSTVU**

str. 5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 20. oktober 1994 • Leto IV, št. 21

GOLJUF(OB)IJA

Pred kratkim nas je poklical znanec in se zanimal, koliko velja 5 slovenskih tolarjev? V najboljšem primeru 5 madžarskih forintov, smo mu odgovorili. Ojoj, potem pa da je ogoljufan 75 odstotkov. Njegovi igralni avtomati po železnožupanijskih gostilnah namreč delujejo z madžarskimi kovanci v vrednosti 20 forintov. Še večja pa je moralna škoda, saj so strastni igralci še bolj strastni, ko pogruntajo, da gre najnovejša pogruntavščina na njihovo škodo. Po velikosti in teži sta si namreč omenjena dva kovanca podobna. Ni kaj, zanimiva promocija novega slovenskega denarja na madžarskem tržišču.

Nekaj podobnega se je dogajalo s tistimi igralnimi avtomati pred leti, ko so ponarejali kovance v vrednosti 20 forintov kar v monoštrski tovarni kos, in sicer ravno tako za pet forintov. Takrat je bila škoda seveda še večja, saj so lastniki dobivali navadne ploščate kovinske predmete.

Moj zobozdravnik, ko bi mi lahko neko stvar naredil ob enem samem obisku, me vabi kar petkrat. V dvotedenskih presledkih. Zadnjikrat mi je nekaj pošprical v usta pa je rekel, zdaj smo pa v redu. Kljub temu da mi je ob predzadnji priložnosti zabičal, da ne smem pozabiti doma rentgena, ki mi ga je naredil ob najinem predpredzadnjem srečanju. Verjeli ali



ne, sploh ni pogledal rentgenskega posnetka. Verjetno gre za obračun dela na podlagi števila obiskov pri zobozdravniku. Bolj praktično bi bilo - če že goljufamo -, če bi ga jaz obiskal enkrat, on pa bi me napisal v evidenčno knjigo petkrat.

Z avtomehanikom se zmenim, da mi bo nabavil elektroniko za vžig za tri tisoč forintov, naj se pozanimam pojutrišnjem. Ko ga po poteku roka povprašam po telefonu, mi reče, da je stvar dobil. Koliko bo že stalo, ga iz vljudnosti pobaram. 3300 forintov, doda brez obotavljanja. Jutri jo naj pridem iskat. Ko naslednji dan res prevzamem stvar, mu iz vljudnosti rečem - tepec vljudni! -, dajte računat prosim, mi odvrne, ne da bi trenil z

očesom, da bi vse skupaj bilo 3600 forintov.

Če pomislimo, kaj vse se dogaja na Madžarskem v zadnjem času, potem je prej povedano le nedolžna šala. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je našo državo zajela neke vrste goljufobija.

Pred kakim letom ali dve - ma so nekatere madžarske banke poslovale na tak način, da so dajale velika posojila prijateljskim podjetnikom v višini, ki je po desetkrat, dvajsetkrat ali še večkrat presejala sredstva, dovoljena po zakonskih predpisih. Nastalo je več kot 20 milijard škode. Odgovornih pa nikjer.

Prav tako gre za težke milijarde škode, ki jo je povzročila še vedno trajajoča akcija, v madžarskem pogovornem jeziku ime-

novana "blondiranje kurilnega olja". Gre za cenovno razliko kurilnega in dizelskega olja. Prvo je veliko cenejše kot slednje. Ogrevanje stanovanj se tretira kot storitvena dejavnost, avtomobilizem pa kot biznis. Gre za isti proizvod. Zato da bi ta dva produkta vizualno lahko razločevali, sta različne barve. Del mafije se je specializiral na to, da odpravlja to vizualno razliko. Finta je seveda v tem, da se kupi poceni kurilno olje v gromozanskih količinah in se po "blondiranju" prodaja za drago dizelsko olje. Na tem področju se je še najbolj "izkazala" madžarska vojska. Večletna akcija še traja, pravih odgovornih pa spet ni.

Lahko se seveda zgrajamo nad takimi stvarmi,

nismo pa naivni, da ne bi vedeli, da korupcija obstaja od pamtiveka dalje in tudi nihče je ne bo nikoli mogel popolnoma iztrebiti. Vendar ne sme biti vseeno, če se tu in tam pojavi kakšen negativen primer, ali pa da je družba prepletena z goljufijami do zadnjega vlakna.

Mene osebno niti ne boga preveč boleštna lakomnost nekaterih po denarju, ampak prav nesramna brezobzirnost, da so se mafijci spravili kar na hrano. Ne gre za to, da te v trgovini ogoljufajo za pol kilograma mesa ali kruha, temveč da hrano proizvajajo s pomočjo strupenih kemičnih snovi. Kot npr. rdečo papriko v prahu z različnimi laki in barvami, ki vsebujejo svinec. Se pravi, nič hudega, če ti crkneš, važno, da jaz dobim nekaj tisočakov. (Nekaj podobno svinjskega se je dogajalo pred leti v Avstriji, ko so v vino dajali antifriz.) Na Madžarskem je namreč zaradi take paprike zbolelo že več sto ljudi. Da o gospodarski škodi niti ne govorimo.

Ravno zdaj je izbruhnil nov škandal. Tudi svetovno znani porcelan iz Herenda ponarejajo.

Madžarska je bila do zdaj znana po svoji papriki, porcelanu, zimski salami in palinki. Malo me je strah glede salame in palinke.

Sicer pa, dober tek in na zdravje!

PRED (DRUGIMI) LOKALNIMI VOLITVAMI NA MADŽARSKEM

PO LANI SPREJETEM ZAKONU BODO MANJŠINE DOBILE SAMOUPRAVE

Po nekaterih zapletih, zlasti zaradi opozicije, je predsednik države Árpád Göncz slednjič le razpisal datum volitev v lokalne in narodnostne samouprave. Volitve bodo 11. decembra, in sicer hkrati v občinske in narodnostne samouprave.

Zaplet so povzročile opozicijske stranke, ki so imele več pripomb. Tako jim ni všeč, da bo samo en krog volitev in tudi, da ni določeno, kolikšna mora biti udeležba za uspešne volitve. Zato so opozicijske stranke predsedniku države tudi predlagale, naj vrne zakon v ponovno obravnavo v parlament. To bi pomenilo, da volitev ne bi bilo mogoče izpeljati letos, stranke, ki so dobile malo glasov na državnih volitvah, pa bi čas poskušale izkoristiti za nabiranje glasov. Predsedniku se to ni zdelo umestno in potrebno, zato je razpisal volitve.

Za manjšine na Madžarskem pa so še bolj kot občinske volitve, pomembne prve volitve v narodnostne samouprave. Te volitve bodo izpeljane na osnovi lani sprejetega zakona o pravicah narodnih in etničnih manjšin. Zlasti zavoljo številnih nejasnosti, ki so se pojavile v zvezi s tem zakonom, spomnimo naj na posvetovanje v Szentendreju, je bilo kar dobro, da bodo narodnostne samouprave oblikovali šele letos.

V Porabju naj bi bile volitve v narodnostne samouprave dokaj preproste zaradi prevladujočega števila Slovencev, zelo verjetno pa tako gladko ne bo šlo. Spomnimo se, denimo, na Dolnji Senik, kjer je ob slovenski manjšini še nemška.

Narodnostne samouprave bodo, ne samo kot zakonska, marveč kot vsebinska novost, posegle v organiziranost manjšin.

Po prevladujočem prepričanju te samouprave ne bodo mogle nadomestiti, recimo narodnostnih zvez kot je Zveza Slovencev, bodo pa osnovne nosilke uresničevanja manjšinske politike v svojih okoljih. Kjer so razmere take kakor na Gornjem Seniku, problemov ne bi smelo biti, kajti občina si že zdaj uspešno prizadeva za uresničevanje nalog tudi na narodnostnem področju, manj naklonjenosti pa so pokazali nekateri drugi župani.

O novostih, zlasti pa o posledicah uresničevanja zakona o pravicah narodnih in etničnih manjšin, so že večkrat razpravljali tudi v "Okrogli mizi", ki na državni ravni povezuje trinajst, na Madžarskem priznanih manjšin. "Okroglo mizo" vodi Peter Lastič, ki je prepričan, da bodo manjšine tako povezane kot so zdaj, uspele z marsikaterim predlogom. "Okrogla miza" si je ustvarila ugled pri oblasteh, tako pri vladi kakor pri predsedniku države in v drugih okoljih. Tako naj bi bilo tudi v bodoče, zlasti zato, ker želi "Okrogla miza" nastopati dobro pripravljena, s strokovno podkrepljenimi stališči. Peter Lastič tudi ocenjuje, da osrednji in vodilni madžarski tisk podpira manjšine in jim s tem pomaga pri uresničevanju sicer upravičenih in potrebnih nalog.

Vsebina dela manjšinskih samouprav je zapisana v četrtem poglavju že večkrat omenjenega zakona. Zdaj je tudi znano, da morajo občinske samo-

uprave šestdeset dni po izvolitvi tudi izvoliti državno samoupravo.

Marsikaj pa bo, kot je to že običajno, odvisno od denarja. Ko v "Okrogli mizi" ugotavljajo, da uradni predstavniki upoštevajo njene predloge, pa vidi ta čas problem v zagotavljanju denarja. Posebej zato, ker zmanjšujejo in bodo še naprej zmanjševali proračunske postavke v vseh okoljih in na vseh ravneh. In ker manjšine niso dobivale ravno dosti denarja, bodo toliko bolj finančno prizadete. Kljub varčevanju v vseh okoljih je Peter Lastič prepričan, da bodo z večino projektov manjšine uspele, zlasti če bodo pripravile dobre, kar pomeni konkretne programe.

V vse organizacijske novosti in spremembe se aktivno in ustvarjalno vključujejo tudi porabski Slovenci. Priložnost za konkreten pogovor in dogovor pa se jim obeta, kot je znano, na občnem zboru Zveze Slovencev.

Ne glede na zakonske zahteve po organiziranosti na osnovi občinskih narodnostnih samouprav in kasnejši izvolitvi državne samouprave, pa ostane nesporno dejstvo, da v Porabju mora ostati Zveza Slovencev. Ta trditev ni napisana, kot pravimo, na "kožo" nikomur osebno, ampak zaradi preteklosti, sedanjosti in bodočnosti porabskih Slovencev. Kakoršnokoli razmišljanje o nadomestitvi zveze z občinskimi samoupravami in z državno, je že v osnovi zoper manjšino, ki je morala kar do konca leta 1990 čakati na svojo prvo narodnostno organizacijo, neodvisno od drugih manjšin na Madžarskem.

DVE NOVI SLOVENSKI KNJIGI

Slovenci na Madžarskem so bogatejši za dve pomembni knjižni novosti v maternem jeziku. Prva je zbornik razprav o Jožefu Košiču z naslovom KOŠIČ IN NJEGOV ČAS, druga pa slovenska izdaja knjige o narodnostih na obeh straneh meje z naslovom OD RABE DO MURE, avtorja Andrása Bertalana Székelya. Prvo je izdal Košičev sklad z denarno pomočjo Glavnega oddelka za narodne in etnične manjšine Ministrstva za kulturo in šolstvo, drugo pa Zveza Slovencev na Madžarskem in Pomurska madžarska narodnostna skupnost.



V zborniku razprav o Jožefu Košiču so objavljene referati s simpozija na temo Košič in njegov čas; simpozij je potekal 23. oktobra 1993 v Števanovcih. "Referati so skušali osvetliti Košičevo ustvarjalno delo, jezik v njegovih spisih, njegovo življenje in čas, v katerem je živel. V zborniku je dodan pisni prispevek dr. Vilka Novaka, izjemnega poznavalca Košičevega dela. Zavedamo se, da se je širše raziskovanje Košičevega pisanja šele začelo. Upamo, da bo tudi ta zbornik vzbudil zanimanje strokovnjakov in da bomo zastavljeno delo nadaljevali," piše v uvodu dr. Zinka Zorko.

Knjiga o narodnostih na obeh straneh slovensko-madžarske meje, Od Rabe do Mure, je izbor predavanj, zapisov in člankov, objavljenih v različnih publikacijah med leti 1983 in 1992 na Madžarskem in v Sloveniji. Dr. András Bertalan Székely velja za odličnega poznavalca in raziskovalca življenja narodnih manjšin, posebej še slovenske na Madžarskem in madžarske v Sloveniji. "Želel bi, da knjiga služi zblizevanju dveh sosednjih narodov, ki se vzporedno približujeta evropski integraciji, in temu, da sliko, ki smo si jo izoblikovali drug o drugem, naredi še bolj raznoliko," pravi avtor. Predstavitve knjige je bila 12. oktobra v dvorani Zveze Slovencev v Monostru.

Vsaka nova knjižna izdaja v maternem jeziku je za Slovence na Madžarskem izjemnega pomena; je možnost, da se slovenski jezik kot materinščina uzavešča tudi tam, kjer je odnos do tega vprašanja vse prej kot pozitiven, omogoča pa tudi vsem, ki se o Slovenceh v Porabju želijo podrobneje poučiti, da to storijo. Upamo, da bosta slovenski knjižni novosti našli pot do velikega števila bralcev, tako na Madžarskem kot v Sloveniji.

eR

VALERIJA PERGER

PODLOŽNIKI

Sibila je v svojih pre-rokovanjih govorila tudi o podložnikih in njihovem življenju. Od srednjega veka do srede 19. stoletja je bila večina tlačanov "privezana" na zemljo. Mogoče jih je bilo prodajati skupaj z zemljiščem, niso se smeli svobodno seliti. Morali so dajati zemljiškemu gospodu dajatve v naravi, in so morali hoditi na tlako. Tako tudi na Češkem:

"Teda nyim Goszpodin Boug ednoga krala za drugim posle, steri de nyé z Egiptoszkoj nevolov tezo. Tak, da do goszpodi 3 dnij i szebi 2 gnij delali bodo. Szledi tou lüsztvu pa ednoga krala dobi, steri de velike nouve dugovanye nutri szpravlo. Vu zacsétki de sze prosztomi lüsztvu ino sze nyim dopadne. Szledi do oni vidli, ka szo sze zmesali vu szvojem csakanyi. Tej krao nede mogo dokoncsati ka je on zacsno, da sze Velkim te nouve dugovanye nedo vidle. Nego do oni, csi de mogocse, szkrbeli krala od nyegovoga do-

broga mislenya zmesati i fszake fele lagojo delo na spot denejo."

V naslednjem stavku je prisotna razsvetljenjska misel, ki se je zavzemala za enakost ljudi pred zakonom in za versko toleranco.

"Pod goszpodov toga krala sze na znanye da, ka szaki szloboskino ma, na szake fele vöro sze szlobodno obrné. On bode velik nevoszkenik popov, zatok bode pod nyegovo goszpodov doszta poposzkoja imánya i doszta cerkvi na nikoj pride. Szvetoszt popovszka vu tisztom czaiti zse zsalosztna bode. Nyihovo goszposztvo gori henyá. Gda do velikasi vidili, ka je krao prosztom lüsztvu zadovolen, teda oni szvoigrünt i gostya zaprejo i podlozsnikom ne dopüsztijo blüzi hoditi."

Reforme kraljice Marije Terezije, ki je vladala tudi dedni deželi Češki, so določale zgornje meje dolžnosti kmetov (predvsem tlake), obenem pa okrepile njihove posebne pravice:

Gda de krao tou vüdo, teda on fsze grünt dá gori zmerti, nai prouszti cslovik sz toga tudi tao dobi. Tej krao de zapovidjov novi dugovanyom delao. Teda pride szmrt, vzeme nyegovomi modromi dugovanji konec. Nyeva szmrt de lüsztvu csüdna ino de kak mrtev za zsvocsega stimani. Po nyem to lüsztvu drügoga krala dobi, steri országe nisterne pravice vzeme. Podlozsniki do mogli stiri fela dacso placsvati, nyegovo kralüvanye nede dugo ladaló. Po nyem dobi tou lüsztvu ednoga mladoga krala. Pod nyegovim ladanyom bode velka i duga bojna. Proszto lüsztvu de nyemi szilje szvojega pouva zapszto moglo davate i eske doszta placsvati."

Velika in dolga vojna je najbrž tridesetletna vojna (1618-1648), ki se je začela z vstajo proti habsburškim deželnim knezom - na Češkem.

Marija Kozar

BRATEF JE MIMO

Grozdje smo poubrali, dojsemleli in sprejšali, pa zdaj že lipou mošt pijemo. Edni pravijo, ka je letina bila dobra, drügi pa se toužijo, ka je nej tak, kak bi leko bilou. Nej važno. Vina de zadosta, tak kak sigdar, pa pili mo tö, tak kak sigdar. Ali na letošnjoj bratvi so se rejsan godile čüdne reči.

Kak prvo, so ga v našon glavnon varaši, Lublani, mlajši doubili eden den prousti, ka njin je nej trbelo v šoulo iti. Tou so doubili za bratef. V Lublani pa bratef! Prosin lipou! Pa gde de tan grozdje raslo, na betouni pa železi? Bole mislin, ka so školniki škeli malo fraj meti, pa so si zmislili takšo norijo. Uni leko, vej so z velkoga varaša. Eti pri nas, si tou ne bi mogli privouščiti. Zato pa so pri nas strejili ške vekšo sumarijo. Glij tiste dneve, gda se je najbolje bralou, so nut pozvali moške, ka do se ene par dni kak mala deca špilali za soldake. Meli so soldačke vaje, glij tisto soboto pa nedelo, gda se je po goricaj popejvalo pa djufkalo. Tak vidite, so edni dobili prousto, drügi pa so te, gda bi leko meli prousto, mogli delati. Ali, kak san že pravo, vina de zadosta, kak sigdar.

V glavnon je tak, če ti ne delajo nevole drügi, te si je človik san vonajde. Tak je moja tašča Regina, trno čedna ženska, napravla tou leto tö. Pred kučof mamó eden lugaš, ka sikšo leto dá kouli trijstou litrof rdečke. Tou bi tak edno par lidi poubralo za pet vör. Ali moja tašča Regina, trno čedna ženska, je vküp pozvala pou rodbine, aj pridejo na bratef. Že eden večer prle je začala peči pogače, kujati govejnsko župo. Zazranka je že ob peti bisnela po kuči pa pekla masou, trejbila šalato, lijpala krupiče, pa vse takšo, kak če bi malo gostüvanje slüjžili. Ob deseti so vsi fkuper prišli in ške nejsta minouli dve vöri, ednoga grozdleka nej bilou več na lugaši. Te pa trbelo za sto sejsi pa gesti, dapa človik leko pogej samo telko, kelko vanga ide. Gestija je ostalo ške za edno takšo bratef, moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa nej več mejla mouči, ka bi tanjere zaprala, tak jo je kujanje zmantralo.

Te smo si tisto gesti pošikavali eden drügomi ške trij, štiri dni. Na konci pa je najbolje vesejli biu naš pes Bobi, ka je vse tou doubu v svojo sklejco. Tak je on tö meu neka od naše bratve, če že vina ne pije.

Mojo taščo Regino, trno čedno žensko, je tou tak vonafčilo, ka zdaj tak male obeđe kúja, ka se sikšomi mesou ranč v zobej ne zgrabi, župe je za edno šleferko, za kruple pa se sigdar zbijemo. Tak je zdaj tou pri nas po ton malom gostüvanji za bratef, ka vsi kumaj čakamo, gda pa rodbina fküp piletí, ka mo palik geli kak velki. Ali zdaj že znam, ka mo napravo. Vse, ka ostane, nekan skrijen, ka mo meu za tiste čase, gda moja taščo Regino, trno čedno žensko, palik zgrabi šparanje. Sigdar mo falat mesa meu v žepki.

MIKI

NAŠE PESMI (85)

TAM NA VISKOJ GORI

Tam na viskoj gori,
veuki ogenj gori.
Tam na viskoj gori,
veuki ogenj gori.

Mimo paj li grejo,
dvajseti vojakov,
mimo paj li grejo,
dvajseti vojakov.

Vsi so srčno zdravi,
samo eden ranjen,
vsi so srčno zdravi,
samo eden ranjen.

Ranjen milo prosi,
skopajte mi jamo,
na sablo široko,
na pükšo globoko.



Nütri mi denite,
moje mrtvo tejšo,
zvüna mi nihajte,
mojo desno roko.

Zanjo mi privežite,
mojga fanj konjička,
naj se konjič jauče,
če se lubica nešče.

Z groba de vörasla,
lejpa zelena travca,
če de konjič lačen,
naj si vzeme betvo.

Z groba de vötekla,
lejpa čista voda,
če de konjič žeden,
naj si vzeme kraplo.

(Gorenji Sinik)
-mkm-

OD SLOVENIJE..

DR. DRNOVŠEK V ZDA

Predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek se je mudil na šestdnevem obisku v ZDA. Najprej se je udeležil razprave na 49. zasedanju Generalne skupščine OZN. V govoru pred svetovnim avditorijem je dr. Drnovšek spregovoril o prenovi svetovne organizacije in o Sloveniji ter njenih pogledih na OZN in svet. Slovenski premier je obisk preko velike luže izkoristil tudi za srečanja z ameriški poslovniki in za predavanja o Sloveniji na večih univerzah.

PETERLE IN MARTINO V OGLEJU

V italijanskem Ogleju sta se pred dnevi šla slovenski in italijanski zunanji ministri Lojze Peterle in Antonio Martino. Srečanje je potekalo predvsem v znamenju priprave na srečanje ministrskih predsednikov dr. Janeza Drnovška in Silvia Berlusconija, do katerega naj bi prišlo še pred koncem oktobra. V ospredju pogovorov, ki so potekali za zaprtimi vrati, so bila odprta vprašanja v medsebojnih odnosih. Bistveno pri vsem pa je, odpraviti tiste sporne zadeve, ki otežujejo začetek pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije k Evropski uniji.

IVO BIZJAK - VARUH ČLOVEKOVH PRAVIC

61 poslancev (glas več od potrebne večine) je v državnem zboru podprlo predlog predsednika države Milana Kučana in tako je Ivo Bizjak postal prvi varuh človekovih pravic oziroma ombudsman v Sloveniji. Varuh bo varoval človekove pravice in temeljne svoboščine, ko jih bo kršila država oziroma njeni organi.

MOJI SPOMINI

MLAJŠI SI NAJDEMO NAUVA DAUM

Gda je moja šesta sestra odšla v Merko (l. '56), so moji starišče jako žalostni bili. Tak je bilau, ka bi ona doma pri iži ostala, ka sam dja za snejo mogla titi. Moj mauz je to sam osto s starišami. Nigdar ne pozabim tisti den, gda je naja gostivanje minaulo pa sam išla vkraj od dauma. Mati so te 63 lejta stari bili, oca pa 67, tak ka so trno potrejni bili pomauči. Dapa nigdar je nej tak kak človek računa, gospaud Baug čleka račun dostakrat prejkpotegna.

ZA SNEJO SAM IŠLA

Gda sam za snejo prišla, sam dobila edne posrane vile v rokē pa mrs v štalo, oče pomagati maro opravlati. Mauz je delat ojde, ka je pejnaze trbelo služiti. Tistoga ipa so trno viske porce bile.

Doma so meli dva konja. Dja sam se sprvoga trno bodjala, ka smo mi nigdar nej meli konja. Moža oca so mi pravli, vej se pa ne boj, ka te ne ponejo, ka nejmajo orč. Dja sam moža stariše za oco pa mater zvala. Oca so trno dober človek bili, takši tiji. Nej so zdravi bili, dapa dja sam je vsigdar lepau opravlati, ka so oni zamē to trno dobri bili. So kumaj 20 lejt stari bili, gda so se na verstvo oženili. Svoj beteg so tak dobili, ka so marciusa lejs tesali na rama. Nikše lagve črejvle so meli obitu pa njim je vlaga notra šla. Tak so se razmrazili, ka so astmo dobili. S tistoga so se nigdar več nej mogli zvrčiti, če so se količak razmrazili, včas in so vročino dobili pa so takšno težko sapo meli, ka so se skur zasapili. Dja sam tau nej mogla gledati, če je kakšno zmetno delo bilau, sam njim vsigdar pomagala. Dostafart so nej mogli dve kant vodē s studanca v štalo prnesti.

Gda sam dja k njim za snejo prišla, so oca 48 lejt stari bili pa so kumaj 55 kil

vagali. Mati so zdrava ženska bili pa so oče nej dali valati. Vsigdar so njim pravli: "teba je nika nej, ftraga te je delati". Dostafart sam vidla, ka so se oca skunzili. Mati so nej lagva ženska bili, samo takša svoja. Oni so nigdar nej pokazali lubezen do drugoga človeka. Dja se ne čudivam, ka je njini žitek to trno žalosten bijo. Samo 9 lejt stari so bili, gda so mater zgubili. Njina mati so 1921. leta v španjola mrl. Noseči so bili s šestim detetom, gda je tisti beteg zaodo. Dejte se je v ausmom meseci narodilo, tri tjedna je živelu, na štiri tjedna so mati to mrl. Pet mlajšov je ostalo. Nastarejša je bila 11 lejt stara, moja tašča (anyós) 9, najmlajša pa 4. Deca je tak gorazrasla, ka je od nikoga nej lubezen dobila, od nikoga nej edno dobro rejč. Oca je, gda je ženo pa dejte pokopo, v letargijo spadno pa je piti začno. Mlajše je doma nau, po varaša se je vozo.

Mati (tašča) so mi prpojevali, ka so nej vedli kuja, če so kaj naredli, ali so prsolili ali je pa čisto neslano bilau. Nej so si vedli gvan zaprati, tak ka so viši dobili. Pomauč so nej mogli od nikoga čakati, njini oca so se nigdar več nej ženili. Najstarejša sestra, gda je 16 lejt stara bila, ta po svejta išla. V Brazilijo, gde se je oženila. Tak, ka je te moja tašča vertnja gratala pri iži. Pri 14 lejtaj.

Tast (após) pa tašča sta se 1930. leta oženila. Z njinoga zakona so se trdjč podje narodili. Moj mauz je bijo drugi rojeni.

PA NA ROSCOE-STREET-I

Dja sam za snejo prišla, šesta sestra pa s pomočjav Redečoga križa srečno v Merko. Te je že oženjena bila z mojim šaugorom (svakom). Tam se je za nje vzela pa njim dala kvarter najstarejša sestra, stera je 1930. leta odšla v Merko. Ona je to

nej mejla volke rame, dapa strejo so dun mejli više seba. 35 lejt je stara bila, gda se je včila auto voziti. V lederni fabrik je delat ojdla, 60 kilomejtarov se je pelala vsikši den. Mujs je mogla delat ojt, ka so štiri mlajše meli, ovak je nej vöšlau. Na pet minut od nje se je držala druga sestra. Ona je na mlajše pazila, zatok ka je ona nigdar nej delat ojdla.

Šesta sestra se je edno leto držala pri najstarejši sestri. Po tistim so se v Chichago znosili, ka so lažej delo dobili. Z njinoga zakona so se narodile tri dekličine. Gda je sestra z drugo noseča bila, je mauz trno betežen grato. Padardje so pravli, ka tumor ma, ka nede pomaganja. Dapa z božjo pomočjav je živ osto. Tau je sreča bila, ka se je z naše vesi eden drugi zakonski par to v tistom rami držo pa njim je dosta pomago. Vse tau je bilau v Chichagi na Roscoe-streeti, tam gde so se 36 lejt pred tom starišče to držali. Če si človek zmisl, ali je nej boža vola, da si za 36 lejt (h)či ranč tam daum najde, gde so živel njeni starišče.

DVOJČICE

Z našoga zakona so se narodili štirdje mlajši. Vse so dekličine bile. Prva se je narodila 1957. leta. Gda je eden mesec stara bila je mauz 120 kilomejtarov od dauma delo daubo. Kumaj sva edno leto oženjeniva bila, pa sva se morala razlaučiti. Dapa v našoj krajini je dela nej bilau. Vsakši tjedna ali na dva tjedna smo se vidli za eden den. Deklična je tri lejta stara bila, pa je oco ranč nej stejla poznati. Vsigdar je prajla: "ti si nej oca, ti si možak (stric)."

1960. leta sam drgauč kusta gratala. Dvojčice sam nosila pod srcom. Dapa samo edna je živa ostala. Menkša, stera se je prvin narodila, je tak mala

bila, kak edna baba (lutka). Samo 1,6 kil je mejla. Drugorojena sestra je samo dve vore živala. 1,8 kil je vagala. Z zdravimi kotrigami je na svejt prišla, dapa zatok ka se je druga narajala je dosta vodē požrla pa so se njej pluce zalezale. Nej so go mogli obraniti.

Dja sam po rojstvi tak na nikoj prišla, ka sam samo 46 kil vagala. Srce me je bolelo za dejte, stero je mrl. Sam ešče v porodnišnici ležala, sam čula kak zvoni zvonijo, da so jo pokapali. Mislila sam, ka se mi srce razpauči od boleznosti.

Prvorojeno dejte so v sombotelske špitale pelali, ka so v Varaša te ešče nej meli inkubator. Lagvo so jo spakirali, nika so zraven dali, aj jo segrejava. S tistim so ji cejlo malo naugo zažgali skurok do čonte (kosti). Za deset dni, gda sam dja za njauv šla, je tak vögledala, ka je nej bila k žitki pa nej k smrti. Ranili so jo skauz nausa. Nikoma ne želim tisto žmečavo, ka sam vöprestala, dokeč je njej rana na naugi zacejlila. Vsikši den je menja vagala, samo je že 1,3 kil mejla. Telko skunz sam pistila, ka bi leko s kantami nosili. Prejdjen doktor me je vsigdar tolažo. Gda je tri tjedne minaulo, je rana zacejlila, dejte je začnilo gordjemati. Doktor me je notrazvau v ižo, gde so mlajši bili pa mi je etak pravo: "Lüblena ženska, gledajte, ka vam nika pokažem!" Dejte je vzejo pa si ga je v prgiško (na dlan) posado. Tisto malo tejo je tak glavo goradržalo, kak trnja. Te mi je pravo: "S tauga deteta volka dejkla zraste. Več neštjem videti, ka bi vaše oči skunznaste bilč!" Pa tak je bilau. Gda je dejte dva mesece staro bilau, je že 2,4 kil vagalo. Telkofart si zmislil na tistoga doktora, če rejšen je že 20 lejt pokojni.

-ES-

AZ ELNÖKSÉG MUNKÁJA

A Szövetség alakuló közgyűlésén a küldöttek 13 tagú Elnökséget választottak. Az Elnökség a Szövetség alapszabályával összhangban tevékenykedett a programban foglalt célok megvalósítása érdekében. Vezetette és irányította a szervezet tevékenységének. Összehangolta és segítette az egyesületek, csoportok, művészeti csoportok tevékenységét. Együttműködött a területen dolgozó önkormányzatokkal. Ellátta a kisebbség érdekképviselő-

Szlovénia helyzete a Jugoszláviától való elszakadás után. Mi módon segíthet a Szövetség a kialakult (háború) helyzetben - véradás szervezése, gyógyszer és vérszállítványok eljuttatása az anyaországba,

- nemzetiségünk kulturális életének áttekintése, a művészeti csoportok helyzete,

- a Nemzetiségi Kerekasztal (Szövetségünk is tagja) munkája és törekvései,

- a Szövetség együttműködése Muraszombati képviselőtestülettel,

- a RÁBAVIDÉK-ért kitüntetés alapítása,

- a Felsőszőlnek-Martinje határátkelő megnyitásának

tevékenykedtek.

A NEMZETISÉGI OKTATÁS HELYZETE

A nemzetiségi lét megőrzése és a nemzetiség megmaradása szempontjából rendkívül fontos szerepet játszik az anyanyelv ápolása és a nemzetiségi oktatás minősége.

A Szövetség alapszabályában az áll, hogy a szervezet erősíti és fejleszti a kisebbségi tagjainak nemzetiségitudatát, ösztönzi az anyanyelv tanulását, ápolását, valamint segíti az anyanyelven folyó kulturális tevékenységet. Ezen feladatok megvalósítását a családban kell kezdeni, amire építhet az óvoda majd az általános iskola. El kell ismernünk, hogy a pedagógusok törekvése és a Szlovéniából érkezett szaktanácsadó segítsége

nem megfelelő. Különösen súlyos a helyzet a szentgotthárdi 2. sz. A Itálános Iskolában. Gondot okoznak a nem megfelelő tankönyvek valamint az iskolák anyagi helyzete, így a pedagógusok anyagi elismertsége sem megfelelő.

Az utóbbi időben jelentős lépések történtek az oktatás minőségének javítása érdekében: a tanárok továbbképzéseken fejlesztik nyelvi felkészültségüket, készül a szlovén nyelv és irodalom új tanterve, a gyermekek minden évben részt vehetnek szlovéniai olvasótáborokban, vers és prózamondó versenyeken, képzőművészeti alkotótáborokban. Új kezdeményezés a Rába-vidéki általános iskolások szlovéniai tanulmányi kirándulása. A partneriskolák egész rendszere épült ki. A Rába-vidéki általános iskolák a következő szlovéniai iskolákkal alakítottak ki jó kapcsolatot: Mislinja,

tagozata 18 tanulóval kezdi meg működését ez év végén a Rába-vidéken.

AZ EGYHÁZ ÉS AZ ANYANYELVŰ ISTENTISZTELETEK

A Szövetség megalakulásakor alapcélként tűzte ki az anyanyelven történő istentiszteletek fokozatos visszaállítását. Az első kezdeményezésnek már 1990-ben tanui lehettünk, amikor Milán Kučan a Szlovén Köztársaság (akkor még Jugoszlá-



via része) elnökeként Magyarországra látogatott. Számtalan Rába-vidéki delegáció - köztük Szövetségünké is - látogatott el dr. Alojzij Šuštar ljubljanaei érsekhez. De többször fordultunk ez ügyben a szombathelyi és a maribori püspökséghez is. 1993-tól bizonyos eredmények is tapasztalhatók. Felsőszőlőnkre minden vasárnap Szlovéniából érkező plébános tart anyanyelven istentiszteletet, a ljubljanaei Egyetem Teológiai karán jelenleg tanul egy Rába-vidéki hallgató. Reméljük, hogy visszatér a területre, s így legalább az egyik egyházközség gondja megoldódik.

Önilinek neki, hogy egyre többször hangzik el a szertartások bizonyos része anyanyelven az apátistvánfalvi egyházközségben is. Ugyanakkor megkezdődött az apátistvánfalvi templom felújítása. Erejéhez képest Szövetségünk is megpróbál segíteni a szükséges pénzügyi eszközök előteremtésében.



létét különböző állami szerveknél és kisebbségi szerveknél (Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal, Nemzetiségi Kerekasztal) valamint az anyaország, Szlovénia szerveinél. Felvette a kapcsolatot az Ausztriában és Olaszországban élő szlovének szervezeteivel, a Szlovéniában élő magyarokkal, a muraszombati képviselőtestülettel és a határmenti területek településeivel.

Az elnökség a tárgyalás időszakban 18-szor ülésezett, 1991-ben és 1993-ban négy-négy ülése volt, míg 1992-ben és 1994-ben ötöt.

Az elnökség ülésein a szlovén kisebbség életét meghatározó legfontosabb kérdésekkel foglalkozott. A teljesség igénye nélkül szeretnénk felsorolni néhányat:

- tárgyalásokat folytatott és megalapította a PORABJE újságot mint a Szövetség lapját,

sürgesítése és előkészítése,

- a terület gazdasági helyzete, gazdasági fejlesztési terv elkészítése,

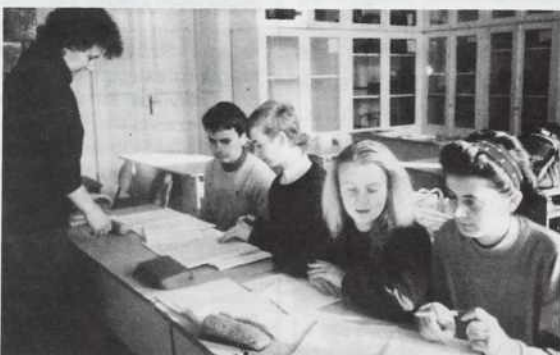
- kapcsolataink ausztriai és olaszországi szlovén szervezettel,

- a szlovén nyelv helyzete a templomban,

- a Magyar Köztársaság parlamentje által elfogadott nemzetiségi törvény nyújtotta lehetőségek,

- a Szövetség soros közgyűlésének előkészítése.

Az elnökségi üléseken kívül a Szövetség munkatársai (elnök, két titkár) valamint az elnökség tagjai számtalan más lehetőséget is kihasználtak munkájuk végzéséhez. Megbeszéléseken, tárgyalásokon, tanácskozáson vettek részt, megszervezték a különböző szerepléseket, vendégszerepléseket, kulturális eseményeket. "Terepmunkát" végeztek a Rába-vidék falvaiban, egyesek pedig Budapesten vagy Szombathelyen



ellenére is nagyon lassan változik az emberek anyanyelvhez való viszonya. Nem sokat javított a helyzeten a Szlovénia és Magyarország között aláírt kulturális, oktatási és tudományos egyezmény sem. Még mindig érezhető az, hogy az itt élőket a múltban semmi sem motiválta a szlovén nyelv tanulására, hiszen ennek használati köre a családra és iskolára korlátozódott.

A három Rába-vidéki általános iskolában az utóbbi időszakban évente 150-200 tanuló tanulta a szlovén nyelvet. A nyelvtanulás és tudás szintje azonban

Rogašovci, Kuzma, Prosenjakovci, Genterovci, Lendva. A Magyarországi Szlovének Szövetsége és a Kossics Alapítvány ösztöndíjakkal segíti a nyelvtanulásban megfelelő eredményeket elérő tanulókat valamint a Szlovéniában továbbtanulókat. Egyre gazdagabb az iskolai amatőr művészeti csoportok tevékenysége, növekedett számuk is. E területen kiemelkedik a felsőszőlőnk általános iskolája.

Az iskolák kérésére a Szövetség új akcióba kezdett. A muraszombati Zeneiskola kihelyezett

KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉG

színpadra) címmel.

1992-ben sikeres és nívós kiállítást rendeztünk a muravidéki akadémiai festők munkáiból Szentgotthárdon, 1993-ban megünnepeltük a felsőszőlőki bábcsoport 10 éves jubileumát. Ugyanebben az évben mutattuk be a Rába-vidékről készült dokumentumfilmet Szentgotthárdon, majd 1994-ben Budapesten, Ljubljanában és Goriciában. Nemzetiségünk kulturális életéhez kapcsolódnak tradicionális



Már hosszú évek óta részt vesznek a sentsvidi énekari találkozón és számos más szlovéniai rendezvényen. Az utóbbi 3 évben szoros kapcsolatot alakítottak ki a trbovljei Svoboda vegyeskarral.

Ezenkívül eredményesen működik és ápolja a szlovén kultúrát az apátságfalvi kamarakórus, a szentgotthárdi nyugdíjas klub kamarakórusa, Korpics László zenekara és az asszonykvartett, a felsőszőlőki táncsoport és a felsőszőlőki bábcsoport.

Az utóbbi évben szlovén szakemberek segítségével elindítottuk az amatőr színjátszást is.

Elmondhatjuk, hogy kulturális csoportjaink eredményesen szerepeltek az elmúlt időszakban Magyarországon, Szlovéniában, Ausztriában és Olaszországban. E szereplések közül különösen fontosak a sentsvidi és trbovljei fellépések valamint a muraszombati bemutatkozások. Muraszombatlamban kétszer mutatkozunk be egész estét betöltő programmal. 1993-ban a "Sprtoletje blüzi ide" (Tavaszcserje), 1994-ben pedig "Iz življenja na oder" (Az életből a

eljut. Olvasóink Magyarországon más területein (városaiban) és Szlovéniában is szép számmal vannak.



A "Porabje" pótolhatatlan politikai, kulturális, nyelvi és információs szerepet tölt be nemzetiségünk életében, ugyanakkor fontos segédeszköz iskoláinkban, hiszen segíti a nyelvtanulást.

A jövőben tervezzük az újság tartalmi gazdagítását és hetilappá való átalakítását. A Rába-vidéki szlovének életét figyelemmel kíséri és bemutatja a muraszombati rádió "Pannonski odmevi" című adása valamint a Magyar TV 2-es programján kéthetente jelentkező "Slovenski utrinki" című műsor.

Az elmúlt 4 évben Szövetségünk kiadói tevékenysége is megnőtt. Ebben az időszakban a következő kiadványokat és könyveket jelentettük meg:

- 1990. Krajczár Károly: Rábamenti szlovén népmesék,

- 1990. Rábavidéki daloskönyv,

- 1993. Mukics Ferenc: Magyar-szlovén frazeológiai szótár

- 1993. Irena Barber: Trnova paut,

- 1994. Dicsérjük az Urat - kétnyelvű imakönyv

- 1994. Stipkovits Ferenc: Rábavidéki szlovének

- 1994. Székely András Bertalan: A Rábától a Muráig

E kiadványok mellett évente megjelenik a Szlovén kalendárium.

E kiadványokon kívül nagyon fontos a Szlovén Szövetség felkérésére készült dokumentumfilm, amely a Rába-vidéki szlovének életét mutatja be. A film címe: "Kak nejga zelenoga konja, tak nejga

čednoga Slovenca". A film rendezője Andrej Mlakar, a forgatókönyvet Feri Lainšček írta. A filmet nagy sikerrel mutattuk be Szentgotthárdon, Portorožban, Ljubljanában, Budapesten és Goriciában.

GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS HELYZET

A Rába-vidék legégetőbb problémája a fejletlen gazdaság és a munkanélküliség. A területen nincsenek ipari üzemek és egyre kevesebb azon szlovének száma, akik Szentgotthárdon még találnak munkahelyet.

Egy nemzetiség fennmaradásának fontos feltétele annak gazdasági fejlettsége. A Szlovén Szövetség már többször felhívta az illetékesek figyelmét (Magyarországon és Szlovéniában) e probléma megoldására.

Egy muraszombati gazdasági kutatóintézet a muravidéki gazdasági kamara valamint a muraszombati Képviselőtestület segítségével 1992-ben elkészítette a terület lehetséges fejlesztési programját. A tanulmány feltárja az elmaradottság okait, egyben felhívja a figyelmet a térség kedvező adottságaira is. Többek között a kedvező földrajzi fekvésre

nek a következő területeket ajánlják: fakitermelés és feldolgozás, mezőgazdaság és gyümölcsstermesztés, konfekcióipar és a falusi turizmus a kísérő szolgáltatásokkal (vendéglátás, valutaváltás stb.).

Ebből a szempontból nagyon fontos a Felsőszőlő-Martinje határátkelő megnyitása, amit Szövetségünk évek óta szorgalmazott. A Rába-vidéki szlovének kívánsága 1992-ben teljesült. A két szomszédos ország, Magyarország és Szlovénia államfői megnyitották a régóta várt határátkelőt. A határátkelő fontos szerepet tölt be az anyaországgal való kapcsolattartásban és pozitív hatással lehet a gazdasági élet fejlődésére.

A következő időszak feladata a határátkelő nemzetközivé tétele valamint a Rába-vidék déli részén Kétvolgyön vagy Orfaluban még egy határátkelő nyitása

A gazdasági élet fellendítését szolgálták a magyar és szlovén vállalkozók tanácskozásai is 1993-ban. A tanácskozásokat a muravidéki Gazdasági Kamara szervezte. Mindezek ellenére eredményeinkről még nem számolhatunk be, aminek legfőbb oka a tökéhiány. A Magyarországi Szlovének Szövetsége és a muravidéki Gazdasági Kamara tárgyalásokat folytat egy gazdasági

TÁJÉKOZTATÁS ÉS KIADÓI TEVÉKENYSÉG

A Szlovén Szövetség elnökségének határozata alapján 1991. február 14-én megjelent újságunk, a Porabje első száma. Az újság kéthetente, 8 oldalon jelenik meg 850 példányban. Szinte minden Rába-vidéki szlovén családhoz



(három határ találkozása), az érintetlen és erdőben gazdag vidékre, a kedvező vadászati lehetőségekre és nem utolsósorban a szorgalmas szlovén munkanélküli. A tanulmány szerzői a lehetséges befektető-

képviselő létrehozásáról Szentgotthárdon. Az iroda feladata lenne a határmenti gazdasági kapcsolatok elősegítése a Rába-vidéki szlovének érdekeinek figyelembevételével.

Erofeszítéseink a gazdasági élet területén kis mértékben bár, de konkrét eredményeket is szültek. A Muraszombat melletti Pucnciban lévő gyümölcs-termelő szövetkezet segítségével az ősz folyamán gyümölcsöst hozunk létre Felsőszőlőn. A mintautvány a legfejlettebb technológia felhasználásával indul és reméljük, hogy hamarosan követőkre is talál ez a kezdeményezés.

A munkanélküliség csökkentése érdekében felvettük a kapcsolatot a Mura ruhagyárral is. Bizom benne, hogy e tárgyalások is eredménnyel zárulnak.

SZÖVET-SÉGÜNK KÖLTSÉGVETÉSE, KULTURÁLIS CSOPORTJAINK ÉS EGYÉB INTÉZMÉNYEINK TÁMOGATÁSA

A Szlovén Szövetség költségvetésének nagy részét az állami költségvetés biztosította. A 4 év alatt a Szövetség 31, az újság pedig 25 millió forint támogatást kapott.

Ugyanebben az időszakban az anyaország, Szlovénia is nyújtott anyagi támogatást. Hogy csak néhány példát említek: a Porabje újság Muraszombatban a Solidarnost nyomdában készül, a könyvek nagy részét ugyanitt nyomtattuk, a szlovén kormány szolgálati autót ajándékozott már két alkalommal.

Szövetségünk költségvetése egy részét a kulturális csoportok, önkormányzatok, iskolák, tűzoltó és sportegyesületek támogatására fordította. Az elmúlt 4 évben hozzávetőlegesen a következő pénzüsségeket fordítottuk támogatásra:

- kulturális csoportok fenntartására kb. 4 millió forint,
- iskolák támogatása kb. 3 millió forint,

- önkormányzatok részére 1,3 millió forint,
- művelődési házak felújítására kb. 1 millió forint,
- óvodák segítésére 100.000 forint,
- tűzoltó egyesületek kb. 170.000 forint,
- sportegyesületek támogatására 150.000 forint,
- egyházi célra 300.000 forint,
- könyvtárak és múzeum 200.000 forint,

- egészségügy fejlesztésére 400.000 forint.

Az intézmények nagy része pályázatok útján is kiegészíthette éves költségvetését. Itt szeretném megjegyezni, hogy az alapítványok és pályázatok nyújtotta lehetőségeket a jövőben jobban ki kell használnunk.

Az anyaország részéről nyújtott támogatásnál szeretném kiemelni a Szlovén Vöröskereszt segítségét, (általános iskolás gyerekeink kirándulásának finanszírozása) a dobrnai és škofja vas-i tűzoltóegyesületek (tűzoltóautó ajándékozása) a szakonyfalui és felsőszőlői tűzoltóegyesületeknek) adományát, valamint a muraszombati Képviselőtestület és a muravidéki vállalatok folyamatos támogatását.

KAPCSOLATOK AZ ANYAORSZÁGGAL ÉS EGYÉB KISEBBSÉGI SZERVEZETTEL

A nemzetiségi kisebbségek fennmaradásának fontos eleme az anyaországgal való jó kapcsolat. Az elmúlt 4 évben a hivatalos magyar politika támogatta és ösztönözte a Szlovéniával való kapcsolattartást. Ennek eredménye a példás államközi kapcsolatok kiépülése és számtalan együttműködési megállapodás aláírása. A megállapodások előkészítéséből a Szlovén Szövetség is kivette a részét. 1992-ben írták alá és hamarosan ratifikálták a

Magyarországon élő szlovének és a Szlovéniában élő magyarok jogait biztosító kisebbségvédelmi egyezményt.

A kapcsolattartás a legeredményesebb a kultúra, a tájékoztatás és a kiadói tevékenység területén volt. Eredményesek voltak továbbá a sport és tűzoltó egyesületek kapcsolatai is.

Mivel kapcsolatoknak csak egy része zajlik államközi szinten, ezért ki kell emelnünk a Szlovén Szövetség és a muraszombati Képviselőtestület együttműködését, amit 1992-ben egy együtt-

1993. júliusában a magyar országgyűlés elfogadta a nemzetiségi törvényt. A Magyarországon élő nemzetiségek számára fontos törvény előkészítésében Szövetségünk is részt vett. A Kisebbségi Kerekasztal részeként többéves egyeztető munkát folytattunk az Etnikai Hivatallal és a magyar kormány képviselőivel. A törvény a következő nemzetiségeket ismeri el és sorolja fel Magyarországon: bolgárok, görögök, cigányok, románok, ruszinok, örmények, horvátok, németek, lengyelek, szlovákok, szerbek, ukrá-

nemzetiségi önkormányzatokon keresztül érvényesítheti jogait. A felkészülés a választásokra már a falvainkban is megkezdődött.

Szövetségünk támogatja a törvényt és a nemzetiségi önkormányzatok megalakítását, hisz ebben látjuk egyik biztosítékát, hogy nemzetiségünk helyzete javulni fog. A nemzetiségi törvény kimondja, hogy a mostani Szövetségeket fenntarthatjuk, átalakíthatjuk vagy megszüntethetjük.

Az eddigi változások, a szlovén nemzetiség kis száma és az eddig elért eredmények alapján arra az elhatározásra jutottunk, hogy a magyarországi szlovének érdekében fenntartjuk Szövetségünket. Bizunk abban, hogy egy már működő központi és gyűjtőszervezet segítségével lehet a megalakuló önkormányzatoknak.

Ezt a lehetőséget és jogunkat alátámasztja a két ország, Magyarország és Szlovénia között aláírt kisebbségvédelmi egyezmény 9. paragrafusa is.

Hirnök József
a Magyarországi Szlovének Szövetsége elnöke



működési megállapodás aláírásával deklaráltunk. A megállapodás tartalmazza a kapcsolattartás minden területét (kultúra, sport, gazdaság).

Külkapcsolatainkban egyre fontosabb helyet foglal el az Ausztriában és Olaszországban lévő szlovén szervezetekkel valamint a Muravidéki Magyar Érdekközösséggel való együttműködés. A Szlovéniában élő magyarok szervezetével egy közös kiállítás és a Rábatól a Muráig című könyv kiadását szerveztük meg.

ZÁRSZÓ HELYETT

Az eddig leírtakból kitűnik, hogy színes, tartalmas és nehéz munka áll mögöttünk. Nyilvánvaló az is, hogy a Magyarországi Szlovének Szövetsége még nem fejezte be a munkáját, hisz számos feladatot vár ránk a következő években.



POSVET O MANJŠINSKEM ŠOLSTVU

Odbor za narodnosti pri Županjski skupščini v Sombotelu je skupaj s predstavniki Pedagoškega inštituta organiziral posvetovanje o položaju ter možnostih razvoja manjšinskega šolstva v Železni županiji. Posvetovanje je bilo 6. oktobra v Sombotelu, na njem pa so sodelovali predstavniki hrvaške, nemške in slovenske manjšine ter predstavniki različnih izobraževalnih institucij.

Namen posvetovanja je bil spregovoriti o izobraževanju pripadnikov narodnosti podrobno in kritično, opozoriti na pomanjkljivosti, nakazati mogoče rešitve problemov ter ustreznejše poti za prihodnost. Vse tri manjšine, živeče v Železni županiji, pestijo v zvezi s šolanjem mladega rodu podobni problemi: učenci prihajajo v šolo z nezadovoljivim znanjem maternega jezika (v zadnjem času celo brez znanja); materni jezik samo kot predmet v osnovni šoli je premalo, da bi učenci lahko pridobili vsaj funkcionalno znanje jezika, in absolutno premalo za ohranjanje narodnostne identitete posamezne manjšine; pomanjkanje

ustreznih učbenikov otežuje delo v šolah; t.i. narodnostne šole v učnih programih in učbenikih nimajo nobene posebne narodnostne naravnosti učno-vzgojnih vsebin; učitelji nejezikovnih predmetov ne obvladajo manjšinskega jezika.... Koncept manjšinske šole, kakršno poznamo v Železni županiji, torej ne daje željenih rezultatov, zato ga bo v bodoče nujno potrebno spremeniti.

Slovenci smo v svojem nastopu izpostavili predvsem aktualne probleme narodnostnega šolstva, ki jih bo potrebno reševati v kratkem. Problematična je prisotnost manjšinskega maternega jezika v vrtcih; prav na prehodu otrok iz vrtca v osnovno šolo pa se starši odločajo, če bo njihov otrok obiskoval pouk slovenskega jezika v šoli. Vzgojiteljice med svojim šolanjem niso deležne pouka maternega jezika, zato je njihovo znanje le-tega problematično. V prihodnje se bodo morale v zvezi s tem vprašanjem angažirati tudi bodoče narodnostne samouprave (če bodo narodnostne), pa tudi odgovorni za izobraževanje vzgojiteljic.

Šola bi naj bila v prvi vrsti tista, ki posreduje pozitivni odnos do manjšinskega jezika, ne le pri pripadnikih manjšine, ampak tudi pri učencih, pripadnikih večinskega naroda; formiranje zavesti o jeziku in narodu je stvar učnega programa kot celote, posebej pa predmetov jezik in književnost, zgodovina, zemljepis. V porabskih narodnostnih šolah iz obstoječih in veljavnih učbenikov učenci ne zvedo niti besede o svoji narodnostni skupnosti, kaj šele o matičnem narodu ali Republiki Sloveniji. Slovenija je večini še vedno Jugoslavija - tudi mnogim učiteljem narodnostnih šol - ali preprosto tujina! Od učiteljev slovenskega jezika je torej odvisno, kako in koliko bodo s svojo strokovno usposobljenostjo ter pozitivnim odnosom do narodnostnih vrednot razvili učenčeve spoznavne temelje narodnostne identitete.

Obstoječi model narodnostnega izobraževanja v Porabju v nobenem primeru ne more v zadostni meri prispevati k ohranjanju jezikovne identitete porabskih Slovencev ter k odpravljanju posledic jezi-

kovnega primanjkljaja v okolju. In kako ga spremeniti? Sprememba je vsekakor nujna! In tu se mi je porodila ideja, ki jo bom v prihodnje poskušala dojeti in - če bodo odgovorni za to - tudi "materializirati": dvojezična šola! A ne le na papirju in v demagoških nastopih politikov in drugih, ki se grede take reči, temveč čisto zares. Torej dvojezična šola; pa ne prekmurski ampak prilagojen beneškoslovenski, torej špetski model. Kaj pravite na to?

In za konec: posvet je pokazal, da se manjšinsko šolstvo srečuje s sorodnimi problemi, vsekakor pa smo izpostavili, da Republika Slovenija kot matična država posveča veliko pozornosti zamejskemu šolstvu v Porabju; strokovna pomoč, sodelovanje šol z obeh strani meje, seminarji za učitelje, učbeniki in leposlovna literatura ter številne druge oblike pomoči so dolgoletna ustaljena praksa. Hrvati in Nemci v Železni županiji se ne morejo pohvaliti s čim podobnim.

VALERIJA PERGER

... DO MADŽARSKE

NOVA TOVARNA MOTORJEV NA MADŽARSKEM

12. oktobra je predsednik države Árpád Göncz predal svojemu namenu najnovejšo tovarno motorjev. Delniško družbo AUDI HUNGARIA MOTOR so ustanovili lani. Nemška firma Audi je investirala 730 milijonov DEM v novo tovarno. Predsednik je izrazil željo, da bi bili veseli, če bi svetovno priznana firma imela pri nas tudi montažo svojih avtomobilov.

NOBELOV NAGRAJENEC MADŽARSKEGA POREKLA

Najnovejši Nobelov nagrajenec je kemik György Olah. Znanstvenik madžarskega porekla živi v Združenih državah Amerike. Diplomiral in živel je v Budimpešti. Državo je zapustil l. 1956. Trenutno je univerzitetni profesor v Južni Kaliforniji, obenem častni član Madžarske akademije znanosti. Nagrado je prejel za raziskovalno delo na področju organske kemije.

MANJŠINSKE VOLITVE NA MADŽARSKEM

Predsednik države je za 11. december razpisal lokalne volitve. Skupaj z letimi so predvidene tudi volitve v manjšinske samouprave. Manjšinska lista se bo volila v vseh naseljih, kjer to zahteva na določenem obrazcu vsaj pet državljanov, pripadnikov iste manjšine.

Manjšinska samouprava se lahko vzpostavi, če v naseljih z več kot 10 tisoč prebivalci voli manjšinsko listo več kot 100 volilcev. Za naselje z manj kot 10 tisoč prebivalcev pa 50.

Tretja možnost je, da se po splošnih lokalnih volitvah določena samouprava na prvi svoji seji preimenuje v manjšinsko. Pogoj za to je, da je več kot 50 odstotkov članov pripadnikov iste manjšine ter da sami vložijo zahtevo za preimenovanje.

ZAKON O NARODNIH SKUPNOSTIH SPREJET

Državni zbor Republike Slovenije je na prvem jenskem zasedanju končno sprejel Zakon o samoupravnih narodnih skupnostih.

Ob tej priliki je bila prvič preizkušena pravica veta oziroma soglasje poslancev narodnih skupnosti. Zadnji odstavek 64. člena Ustave Slovenije namreč določa: "Zakoni, drugi predpisi in splošni akti, ki zadevajo uresničevanje v ustavi določenih pravic in položaja zgolj narodnih skupnosti, ne morejo biti sprejeti brez soglasja predstavnikov narodnih

skupnosti." Potem, ko sta narodnostna poslanca Maria Pozsonc in Roberto Battelli v imenu italijanske in madžarske narodne skupnosti dala soglasje, so poslanci z veliko večino glasov zakon sprejeli.

Dodatno je bil sprejet le amandma poslanca Battellija, po katerem bo statut narodnih skupnosti določil način in oblike sodelovanja samoupravne narodne skupnosti z organizacijami, društvi, združenji in drugimi oblikami dela pripadnikov narodnosti za uresničevanje svojih posebnih pravic.

Kot smo že poročali, je predlog zakona pripravil Urad za narodnosti pri Vladi. Zakon o samoupravnih narodnih skupnostih ureja uresničevanje posebnih pravic, ki jih narodnostim zagotavlja ustava. Njegov sprejem pa je bil pomemben in nujen tudi zato, da bo glede na spremembe lokalne samouprave mogoče na narodnostno mešanih območjih izvoliti člane občinskih svetov iz vrst narodnosti, ter na novo izvoliti nove organe narodnih skupnosti. Samoupravne narodne skupnosti bodo ustanovljene v vseh

občinah, kjer narodni skupnosti avtohtono živita. Urejeni pa so tudi odnosi med narodnimi skupnostmi ter državo in organi lokalnih skupnosti.

Ob dejstvu, da ima Republika Slovenija urejeno skrb za svoje manjšine in da posamezna vprašanja ureja v okrog 30 različnih zakonih in predpisih; se s tem zakonom v zaokroženih oblikah zaključuje normalni del obveznosti države do italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Geza Bačić

S ŠIFTOM PO DONAVI V ŠTIRI ROSAGAJ

Če se človek po morji vozi pa je že daleč vkraj od zemlje, drugo ne vidi, morje pa zrak. Če se po kakšni reki (folyón) vozi, te je zatok nejtak strašno. Človek vidi obadva brega, če sta tam pa tuj tu trnok daleč.

Po Donavi (Duna) - štera je na Vogrskom največja reka - vsefale šifto vozijo. V Pešti je center, odtec pošilajo vsenakraje šifte, pa es pridejo šifto.

Prauto jeseni sam mejla priliko se od Pešte do Bavarske (Bajorország) s šiftom pelati v 6 dnevaj sam si malo počinaula. Če se človek vzema na takšo paut, gde je eške nigdar nej odo, dosta nauvoga vidi pa spozna. Samo na fil-maj sam vidla takši šift, steri več kak 200 ljudi pela od rosaga do rosaga. Na šifto je pa ovak vse tak, kak če bi človek v ednom hoteli bio. Žive se vsakdanešnje življenje. Tri dni smo se pelali do Passauna in smo se spoznavali, spoznavali smo pokrajino pa vse, ka smo vidli.

žba. Gda smo v Avstrijo prišli, je že drugi den bio. V Avstriji skauz smo se pelali cejli den pa cejlo nauč.

Ge ne vejn, če ste vi tu tak, kakoli so dosta od toga gučali pa kazali po televizi- zioni, depa sam nej raz-

zapornici najšli. Pa nas gorzdigajo in pistijo naprej. Do večera smo okauli šest hidroelektrarn pršteli v

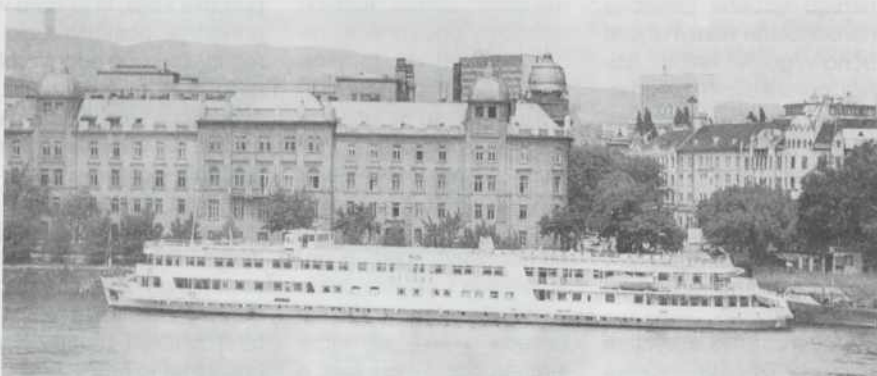
smo zozidali. Nauva vlada ranč ne smeje vopovedati Bös-Nagymaros. Nistarni so na naše žepke trno čedni. Edno ne razmejm. Tej možacke so nej ojdli po Donavi prejk Avstrije. Ali če so ojdli, so v kabinaj spali!

Če smo tistoga reda notskočili v tau stvar, zakoj smo nej skauz sprajli? Furt nika naaupak delamo.

Na, ge sam tu fejs. Obečala sam vam, da mo od lejpe pauti pisala pa sam se zdaj notzapejla v te elektrarne kak opica v cvoran. Prejk Avstrije smo prišli v Nemčijo, v Passau. Tuj tečejo 3 reke, tak kak Ilz, Inn pa Donava. Tuj se srečajo, pa tadala kak Donava tečejo, zatok ka je Donava med tejm najdukša. V taum varaši je pokopana vogrskoga Stefan krala žena, kralica Gizela. Bili smo pri grobi, lepau je bilau videti, ka je žena Arpada Göncza, predsednika Republike tu vložila svoj vejnec.

Nazaj smo v dosti varašaj stanili. Etak v Linzi, Melki, Weißenkircheni, Kremsi pa na Dunaju (Bécsben). Spoznali smo različne kulture pa zgodovino.

Na šifto je spoj dobro bilau. Dobra künja nam je služila, dobra kavarna z nej visikami cejnami. Čistoča nas je kaulag vzela, lepau so nam stregli. Mi prej tu mam



Wachau je bio čudovit. Na brejgi Donave spoj dosta varašov pa vasnic geste, tak ka človek večkrat ne zna, če de na pravo ali na levo gledo. Poleg Donave je pa vse lepau vonaredjano. Poti, železnica, poti za biciklina, lejpe hiše. Nemo pravla, na Vogrskom je v Budimpešti tu lepo. Budimpeštanski mostovi na Donavi so trnok hirašnji.

mejla, zakoj je tau dobro ali nej dobro, ka so nam Donavo pregradili pa tak tadala. Zdaj, gda sam vidla, so mi vse vlasje gorstanili. Slovaki so napravili hidroelektrarno (vizieromú) na reki. Gda smo ta šli, je reka prauto tekla. Gda smo do hidroelektrarne prišli, smo mogli not titi v zapornico (žilip). Te so za nami vrata zaprli, pa so začnili vodau piščavati. Etak se je naš šift više pa više zdigo, tak ka smo tak visko prišli, gde Donava tadala teče. Te so nas pistili na našo paut. Tau je tak 15-18 mejtarov globko, odkec so nas gorzdignili. Ka smo pa po tistim vidli, je rejsan strašno. Spoj pa te, če gledamo tiste hidroelektrarne, stere Avstriji majo napravljano.

Slovaki so strašno delo napravili. Dugo dolgo je naš šift ušo pa smo se tak čutili, kak če bi na morji bili. Tak so na velke pa na dolgo Donavo zagradili, ka si nej vido konca. Če človek gleda tau, si leko misli, ka človek takšo samo v čemeraj leko napravi. Etak je nej čuda, če na Vogrskom ne dobijo zavolc vodc po Donavi. Sto je pa kriv, na tau sam samo sledkar gorprišla. Pravim, po mojej nauroj pamati. Ovak si pa vsakši tau misli, ka ške.

Pa pelajmo se tadala po našoj pauti. Naš rosag je eške nej tam, gde sta Avstrija, Nemčija. S tejm sam nika nauvoga nej prajla. Kak smo se pelali skauz Avstrije, smo doživeli vse lejpoga, ka pokrajina leko ponudi človeki. Nej smo eške daleč bili od Slovaške, gda smo se pa v

Avstriji. Skuron pri vsakšon velkom varaši geste edna hidroelektrarna. Razlika od Bös-Nagymarosa je pa samo v tom, ka so reko nej tak razburkali kak tam. Malo je šurša kak indrik, liki teče v meri naprej, vidiš brgč. Kak se etak vozimo, sam čula, ka Avstriji so že 1956-oga leta napravili edno hidroelektrarno, po tistim pa eške dosta.

Napravili so atomsko elektrarno tu. Samo ka tista nigdar nej začnila delati. Oni mislijo, ka je nevarna, voda je pa čisto delo. No, tau je, ka sam si ge po mojej nauroj pamati premišlaval. Avstriji ne nucajo atomske elektrarne, kakoli so go napravili. Mi mam Pakš, mam atomsko elektrarno, dapa



Glavni trg v Linzu

Šift vnoči tu de, etak je pa program takšen, ka tiste pokrajine, štere smo prespali, smo nazaj po pauti leko vidli. Tak ka smo z nikoga nej dojustali. Na šifto si leko delo, ka se ti je vidlo. Leko si skauz spau, ali si skauz v kavarni sejdo, leko si se sončo, ali kaupou, ali pa gledo pokrajino. Morem povedati, ka smo mi potniki vse voponucali. Ge bi, štera sam eške nigdar nej ojdla na takšo dugo paut po Donavi, ka kratko etak leko cenila tau paut.

Od Pešte do Bratislave smo z malim šiftom šli. Tam je prišo po nas naš velki šift, ki se imenuje Dru-

Lejpi je Višegrad, Estergom, Vác. Samo ka gda tanjamo tč varaše, je pa bole pusto. Istina, ka je pokrajina tu nej takša, tuj je bola ravnina, skauz Avstrije so pa na dva kraja velki bregauvi. Pa itak, morem povedati, ka naš rosag je eške nej tam, ka bi mogoče bili voponucati tau, ka nam Donava ponuja. Gda prideš bliži slovaške granice, spoznaš edno veliko "čudo". Ne morem ovak ceniti. Tau je hidroelektrarna Bös-Nagymaros. Na, zdaj mi povejte, ka ge že tu tau gočim, da je pri nas že od tega telko guča pa sfaje, ka že čleki na žile dč.



Opatija v Kremsu

nejmam hidroelektrarne. Slovaki zdaj majo vodau, pa hidroelektrarno tu. Mi pa čakamo rešitev od mednarodnega sodišča, ka pa, ka oni kaj pomorejo. Vse tau strašno dosta košta. Doj smo rišili, ka

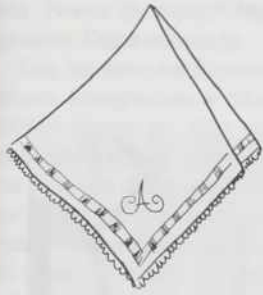
takši šift, samo ka zdaj že več kak edno leto počiva, prej se ne spleča voziti potnike. Sto vej, zakoj se Slovacom spleča!

I. Barber



KA JE TAU?

Kak se zove



- na Gorenjon Siniki.....
- na Dolenjon Siniki.....
- v Ritkarovci.....
- na Verici.....
- v Števanovci.....
- v Andovci.....
- v Slovenskoj vesi.....
- v Sakalavci.....

Kak so nūcali.....

REŠITEV IZ ŠTEVILKE 19/94

podstavek - iz pletene slame, za vroče posode
edényalátét - szalmából fonott, forró edények alá

Tak se zove: na Gorenjon Siniki, Dolenjon Siniki tácli, v Sakalovci pa v Slovenski vesi tácli ali potač, v Števanovci, v Andovci pa potač.

Tak so nūcali: tacline so pod vraučo posaudo dejvali na stauli.

V VRTCU NA DOLNEM SENIKU



VEROVANJE

Učenci na Osnovni šoli Gornji Senik so dobili za nalogo, naj zberejo reke v zvezi z verovanjem. Zbrali so naslednje gradivo.

V zvezi z ženitovanjem:

- Gđa mlada žena v ženinovo ižo de, en par škeri (orodje) nut v stolnjek povije pa eno črno kokoš, pa perec. Tau nesé s seov. Banda po spravaja pa s tem srečo parnese novoj iži.

- Gđa snejo pelajo v nauvi daum pa se taler (krožnik) stere, ji nesrečo prinese.

- Če je flajsna sneja, te mladoženci vkradne en vlas, ga brž v rokavce zašije. Te una bou gospa pri rami.

- Gđa se sneja odpela v nauvo hišo, tri dni ne smej domau titi.

- Če se kdo ženi, da se zda, brž more rejč (nekaj

reči) dati drugim, te un kraljuje pri iži.

- Gđa sta mladoporočena iz cerkvi šla od zdavanja, te žena mogla prva rejč dati, ka te una zapovedala možej.

V zvezi z Licijovo:
- Na Licijovo nej slabodno šivati, ka te kokaušom rit vkūpzašijemo, pa nedo nesle djaice.

- Na Licijovo ženske ne smejo titi k sosedi, ka te nede sreče.

V zvezi s fašenkom:
- Na mali fašenek trbej plesati, ka te kusta repa zraste.

- Če se na fašenek sunce peče, te dobro leto bau.

- Na fašenek nej slabodno dojležti na zemlau, ka de te cejlo leto betežen.

- Če se k fašenki nišče ne ženi, do plojek vlekli.

V zvezi navadami ob

smrti:

- Če štoj marge pa gorgleda, pri žlati tū nakak mrgč.

- Če koga pokapajo pa zvonovi fejs frnijo, te na kraci pa mrtvec bau.

Hirašnji dnevi:
- Če je sveta nauč temna, te de dosta krme.

- Če na Jožefovo rano sunce sije, de rani pauv dober.

- Da mesarijo nesejo sosedi, v prazno posaudo morejo krū djati, te na drugo leto pa sreča bau.

- Če je na malo mešo lejpa vrejmen, lejpa djesen bau.

- Če v začetki gesena najdemo djagodo ali pa drejvo cveté, duga, lepa gesen bau.

- Kesna grmanca, rani glad.



Prof. Evgen TITAN

U
J
E
T
E

M
I
Š
K
E

**PORABJE IZ
OBJEKTIVA**

Foto:
K. Holec



ŠKOFIJSKI ORDINARIAT V MARIBORU

SLO - 62000 Maribor, Slomškov trg 19
Telefon: (062) 211-271; Fax: (062) 223-092

Spoštovana gospa profesorica!

Z velikim razumevanjem sem bral vaše pismo z dne 13. 9. 1994. Tudi na konzistorialni seji, kjer smo ga obravnavali, je vzbudilo naklonjenost.

Kar se tiče slovenskega dušnega pastirstva v monoštrski in dolnjesejniški župniji bi radi pomagali, vendar se ne moremo vsiljevati. Slovenski verniki sami bi morali dati pobudo za slovensko mašo in obrede. Upamo, da bo z novim bogoslovcem, ki se pri nas pripravlja za dušnopastirsko poslanstvo med porabskimi Slovenci, marsikaj rešeno.

Tudi v naši škofiji imamo težave z obnovo cerkva. Verniki marsikje ne zmorejo stroškov za popravila. Saj smo v podobnih težavah kakor so pri Vas, ko prehajamo iz totalitarnega v svobodnejši način vladavine. Tudi mi prosimo pomoči v zahodnih deželah. Vendar smo zaradi ljubezni do naših porabskih rojakov pripravljeni pomagati, kolikor bomo mogli.

S spoštovanjem Vas pozdravljam!



F. Kamberger
škof

P.s.: Veseli nas in počaščeni smo, da je gospod mariborski škof pozitivno odgovoril na pismo Valerije Perger. Odgovor je vsekakor vreden objave.

NIKA ZA SMEJ

DJAJANJA...

Mali Ōdon etognauk nika premišljava, pred mater stane, pa etak pravi: "Mama, gda je tebe oča za ženo vzeo, te je djajat odo?"

Mati pa etak: "Gde si pa vzeo tau norijo? Sto pa takšoga reda djaja." Mali Ōdon pa: "Na, če nej, te nej. Samo tau ne razmejm, zakoj je te oča včara tak pravo, ka gda je tebe za ženo vzeo, te je velkoga baka strejlo."

VEČERNA MOLITEV

Naš mali Karči v drugi klas v šaulo odi. Stariše so ga na veronavuk tu notpisali. Eden den so prišli gospaud katekizmuš včit pa etak spitavajo deco: "Pištak, ka pa ti po večeraj delaš, prva liki zaspis?" "Zobc si perem," je

odgovor.

"Alfred, ka pa ti delaš večer, prva liki zaspis?"

"Ge štem v postala."

Gospaud bi od večerne molitve radi pitali pa vidijo, ka etak ne pridejo do cilja, probajo deco ovak spitavati. "Ka pa vaši stariše delajo večer po tistom, kak si doležejo?" No zdaj se naš Karči glasi, pa etak odgovarja: "Pošteni gospod! Tak mislim, ka tau vi tu znate, pa ge ranč tak vejim. Dapa slobaudno edno 7 lejt staro dejte takšo pitati?"

ČEMERASTE GOBE

Letos je strašno dosta gob pa grbanjov raslo. Ludje so je brali, odavali pa ničali tu. Etognauk je naš mali Števan tak k doktorji prleto, ka je ranč več sape nej daubo, pa etak pravo doktorji: "Gospaud doktor! Tak nagnauk pridite k nam. Moj oča je goba brau cejli den v lesej. Dosta smo odali, ka je pa ostalo, je mati za večerjo sprajla. Zdaj oča pa mati se mlatita v posteli od boleznji. Moja mala sestra pa stara mama

pa moj brat vómečajo, pes se je pa že na dvauri vóvtegnó."

"Sveti baug," pravi doktor, pa se že vkupbere na paut, da etak pita našoga maloga Števana: "Ka je pa s teov? Ti si nej betežen?"

"Ge nej," pravi Števan, "vejte tau je tak bilau, ka sam strašno lagvi biu, oča so mi takši štraf dali, ka gnes večer ne dobim večerje."

I. Barber

PORABJE

**ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija
Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993 se časopis PORABJE
uvršča med proizvode, od
katerih se plačuje davek od
prometa proizvodov po 13. točki
tarife 3 zakona o prometnem
davku (Ur. list RS, št. 4/92).